

FARKLI YAŞAM ŞEKİLLERİ VE İKLİM

İKLİM

HAVA OLAYI

HAVA DURUMU

- Bu kavramlar size neyi çağrıştırıyor ?

**Resimleri inceleyiniz. Siz
olsanız hangisinde
yaşamak isterdiniz?
Seçtiğiniz doğal ortamda
yaşantınız nasıl olurdu?**

- İnsanlar farklı doğal ortamlarda yaşarlar. Yaşadıkları ortam onların yaşam şekillerini de etkiler.
- Doğal ortam ve insan yaşamının farklı olmasının temel faktörlerinden biri iklimdir.

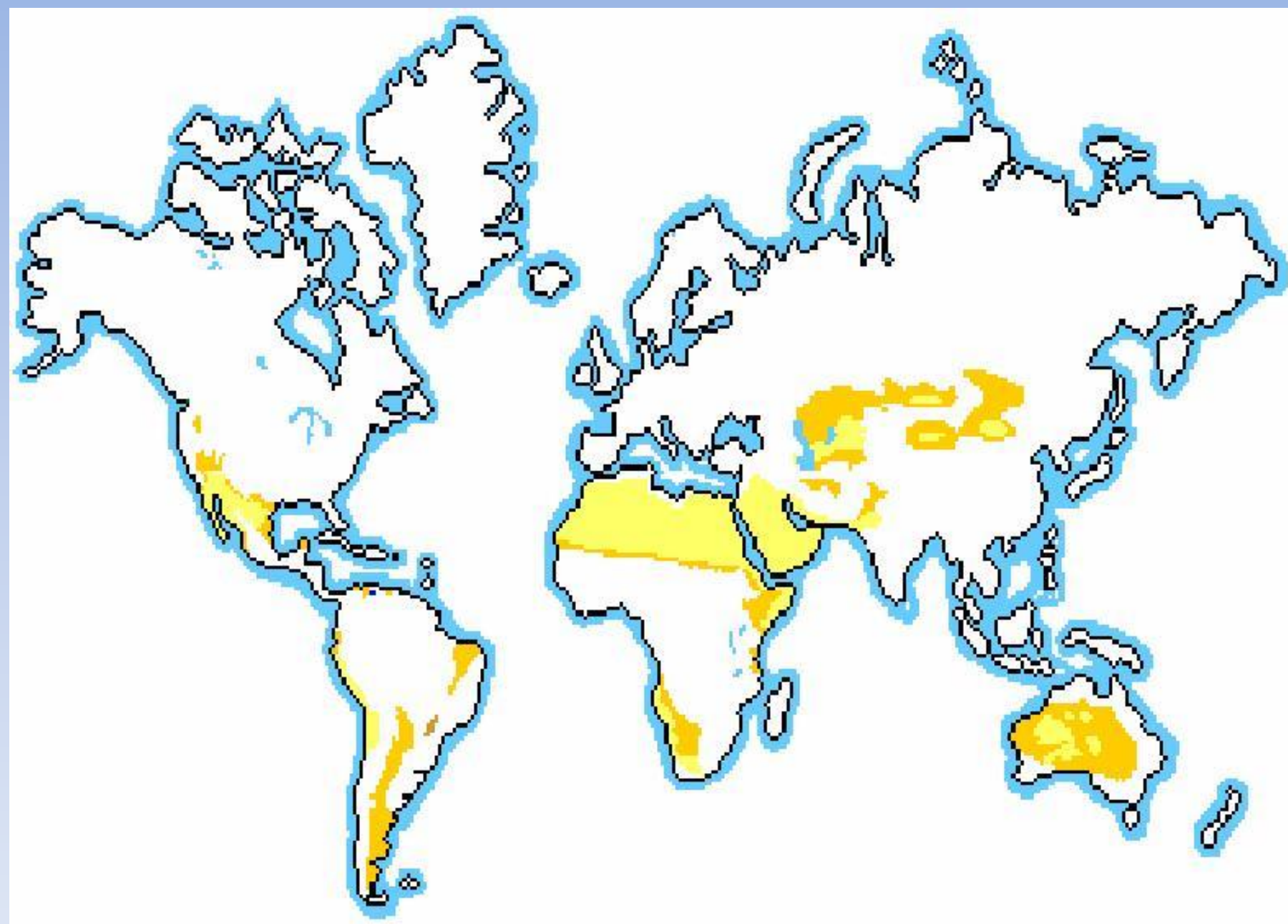

Bu fotoğrafları görürseniz aklınıza
hangi iklim gelir ?

ÇÖL İKLİMİ

- Çöllerde yağış çok azdır. Bazı yıllarda hiç yağış görülmez.
- Tarım ve diğer ekonomik faaliyetler yapılamaz. Ancak taban suyunun yüksek olduğu vahalarda yerleşim alanları vardır.
- Gündüz çok sıcakken gece soğuk olur.

- Çölde tarım yapılmadığı için burada yaşayanlar hayvancılıkla geçimlerin temin ederler ve buna bağlı olarak da göçebe bir yaşam tarzı benimserler.
- Çölde yaşayanlar ev olarak çölün sıcaklığına ve kum fırtınasına dayanıklı olarak dokudukları çadırlarda yaşarlar.

KUTUP İKLİMİ

- Kutuplar yıl boyu Güneş ışınlarını küçük açı ile alır. Burada yıl boyunca sıcaklık düşüktür. Dolayısıyla buralarda daha az insan yaşar.
- Kutuplarda yaşayanlar kendilerini soğuktan koruyan kalın giysiler ve kürkler giyerler.
- Soğuğa dayanıklı buzdan yapılmış “iglo” adı verilen evlerde yaşayanların sayısını oldukça azdır.

igloo

- Tarım yapamadıkları için tarım ülkelerini başka ülkelere satın alırlar.
- Kutup ikliminin bitki örtüsü yoktur. Kar ve buzullar hiç erimez. Ancak son yıllarda küresel ısınma dolayısıyla buzullar hızla erimektedir.

EKVATORAL İKLİM

- Ekvator yıl boyu Güneş ışınlarını büyük açı ile alır.
- Burada yıl boyunca yaz mevsimi yaşanır ve yüksek sıcaklıklar görülür. Yıl boyunca sürekli yağış alır.
- Ekvatorial iklim bölgesinde çok geniş yağmur ormanları vardır.

- Bölgede yaşayan kabileler, orman ürünleri ve balıkçılıkla geçinirler.
- Bölgede yaşayanların ısınma sorunları yoktur. İnce kıyafetler giyerlerde ve ağaçlardan yaptıkları evlerde yaşarlar.

EKVATORAL İKLİM VE YAĞMUR ORMANLARI

MUSON İKLİMİ

- Muson Asyası dünya nüfusunun yoğun olduğu yerlerdir.
- Yaz mevsimi sürekli yağış alır. Ancak bu yağışlar zaman zaman sel felaketine neden olmakta ve bu durum sel felaketlerine den olmaktadır.

- Muson bölgesindeki insanların çoğu damı saz ve kamıştan yapılmış evlerde yaşar.
- En önemli geçim kaynakları tarımdır. En çok da çeltik (pirinç) tarımı yapılır. Çünkü çeltik, yaz aylarında bol su ister.
- Muson Asyası'nda sadece iki mevsim görülür: Yaz ve kış. Kışları kurak geçer. Yazları ise bol yağışlıdır. Bu nedenle yazın sel, heyelan gibi doğal afetler bolca yaşanır.

TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

- Türkiye'nin konumu ve yeryüzü şekilleri iklim tiplerinin dağılışını etkileyen en önemli faktörlerdendir.
- Bu etkenler nedeniyle aynı iklim tipi içinde bazı farklılıklar olabilir. Türkiye'de iklim tiplerinin dağılışında etkili olan faktörler şunlardır:

Ekvator'a Olan Uzaklık
Dünya'nın şeklinden dolayı Ekvator'dan uzaklaştıkça ve kutuplara yaklaştıkça sıcaklık azalır. Türkiye, Ekvator'a kutuplardan daha yakındır. Bu nedenle Türkiye ılıman iklim kuşağındadır.

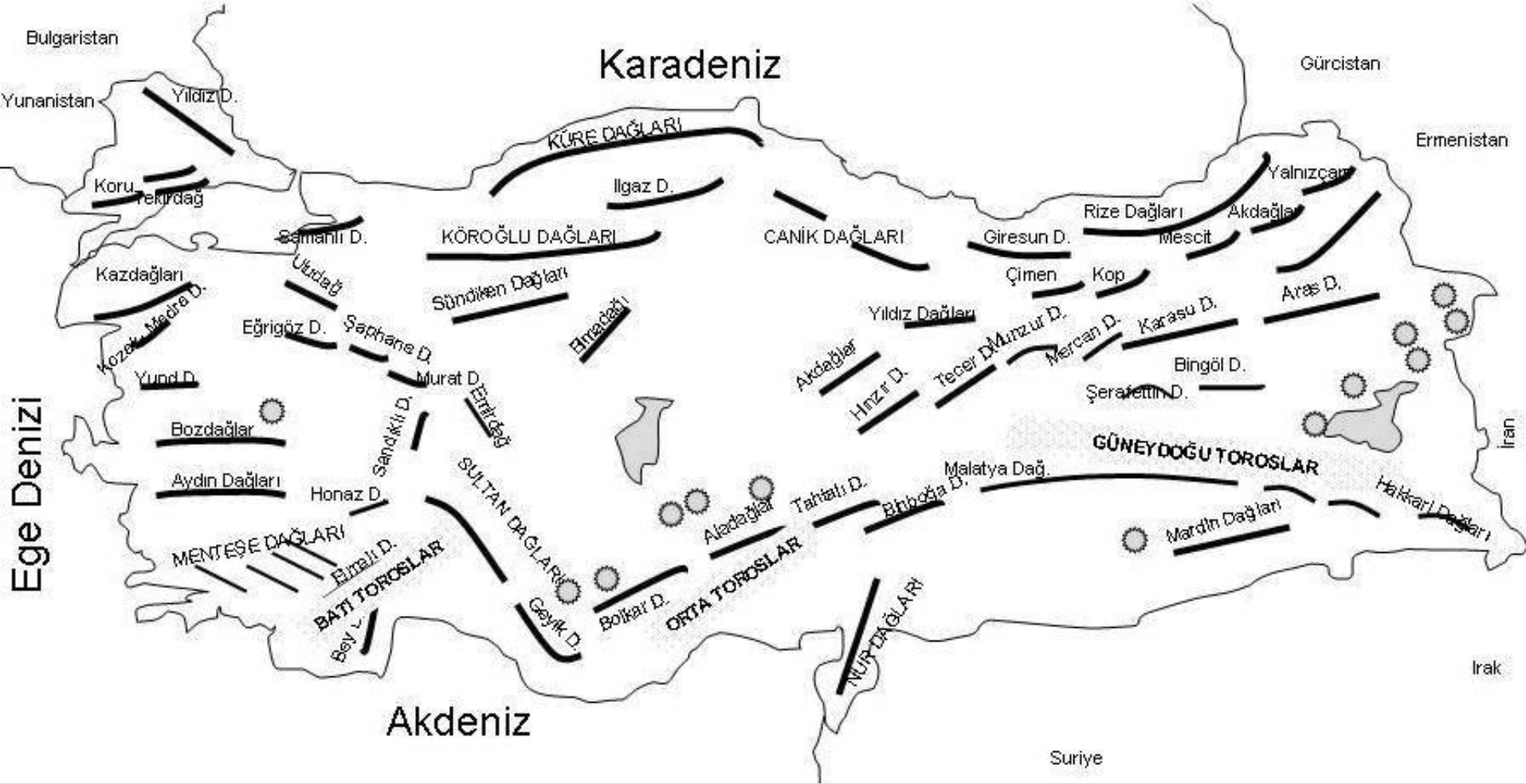
Örneğin, Akdeniz iklim tipinin etkili olduğu ve deniz kıyısında yer alan Antalya'nın aylık sıcaklık ortalaması 18°C , Çanakkale'nin 15°C 'dir. Bu farklılığın en önemli sebeplerinden biri ise Çanakkale'ye göre daha güneyde olan Antalya'nın Ekvator'a daha yakın olmasıdır.

Dağların Uzanışı

Dağların uzanış yönü (kıyı çizgisine dik ya da paralel olması) hareket hâlindeki hava kütlelerinin yönünü etkiler. Örneğin, Karadeniz Bölgesi'nde kıyıya paralel uzanan Kuzey Anadolu Dağları ile Akdeniz Bölgesi'nde kıyıya paralel uzanan

Toroslar nemli hava kütlelerinin iç kısımlara girmesini engeller. Ege Bölgesinde ise kıyıya dik uzanan dağlar nemli hava kütlelerinin iç kesimlere kadar girmesine izin verir. Bu nedenle Akdeniz iklimi Ege Bölgesi'nin iç kesimlerinde de etkili olur.

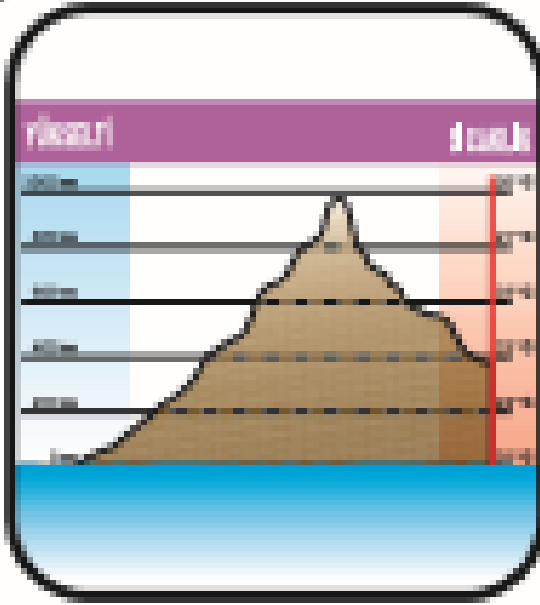

Karasallık

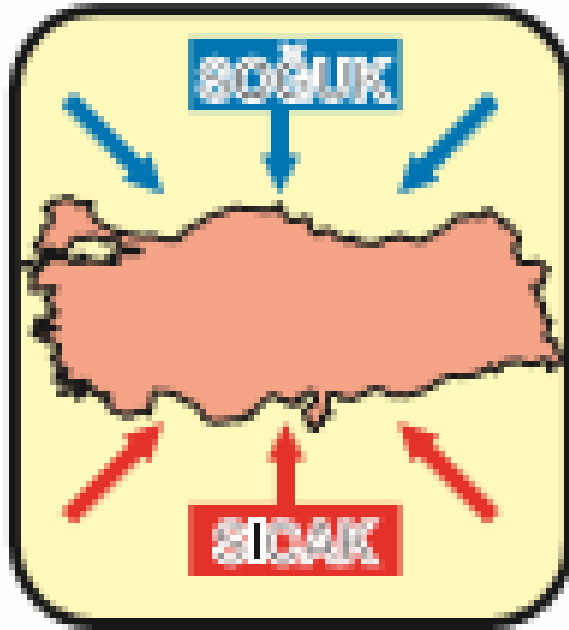
Denizler geç ısınır ve geç soğur. Karalarda ise bu durum tersine gerçekleşir. Bu nedenle denizler, yaz mevsiminde karalar üzerinde serin, kış mevsiminde ise ılıman etki yaparak dengeleyici rol oynar.

Kıyılarda iklimin daha ılıman geçmesi yaşama şartlarını da olumlu etkiler.

Yükselti

Türkiye yüksek bir ülkedir. Ortalama yükseltisi 1132 metredir. Her 200 metre yükseldikçe sıcaklık 1 °C düşer. Örneğin, Ankara ve Erzurum yaklaşık aynı paralel üzerindedir. Ancak Erzurum, Ankara'ya göre daha soğuktur. Bunun en önemli sebeplerinden biri de Erzurum'un yükseltisinin Ankara'ya göre daha fazla olmasıdır.

Rüzgârlar

Rüzgârlar geldikleri yerin sıcaklığını estikleri yerlere taşır. Sıcak yerlerden gelen rüzgârlar sıcaklığı artırırken soğuk yerlerden gelenler de sıcaklığı azaltır. Bu nedenle ülkemizde güneyden esen rüzgârlar sıcaklığı yükseltirken kuzeyden esenler de sıcaklığı düşürür.

Bakı

Yeryüzü şekilleri, özellikle dağların güneş ışınlarına karşı durumları, yani bakısı iklim özelliklerini etkiler. Ülkemizde dağların güney yamaçları, kuzey yamaçlarından daha çok ısınır.

KARADENİZ İKLİMİ

- Karadeniz kıyısında dar bir alanda görülür.
- Bunun nedeni dağların denize paralel uzanmasıdır.
- Her mevsim yağışlıdır. Yaz mevsiminde kuraklık yaşanmaz.
- Bitki örtüsü ormanlardır.

AKDENİZ İKLİMİ

- Akdeniz, Ege ve Marmara kıyıları boyunca görülür.
- Yazları sıcak ve kurak kışları ılık ve yağışlıdır.
Dağların kıyıya paralel uzanması nedeniyle dar bir kıyı kesiminde görülür.
- Ege Bölgesi'nde dağların denize dik uzanması nedeniyle Akdeniz iklimi iç kesimlere kadar girer.
- Akdeniz İklimini bitki örtüsü her mevsim yeşil kalabilen kısa boylu ağaç ve çalılardan oluşan MAKİ'dir.

KARASAL İKLİM

- İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile Trakya'nın iç kısımlarında etkilidir. Yağış ve sıcaklık bakımından farklı özellikler gösterir.
- İç Anadolu Bölgesi ve yakın çevresinde yaz mevsimi sıcak ve kurak, kış mevsimi soğuk ve kar yağışlıdır. En fazla yağış ilkbahar mevsiminde görülür.

- Doğu Anadolu Bölgesi'nde yükseltisinin fazla olmasının etkisiyle kışlar İç Anadolu Bölgesine göre daha soğuktur. Yaz mevsimi sıcak geçer. En fazla yağış ilkbahar düşer. Ancak en fazla yağış Erzurum-Kars' yöresine yazın, Hakkâri çevresine kışın düşer.

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yazlar çok sıcak ve kuraktır. İç Anadolu Bölgesi'nde daha çok yağış almasına rağmen yaz mevsiminin çok sıcak olması, bu bölgenin daha kurak olmasına neden olmuştur. Güneyindeki çöllerden esen rüzgarlar sıcaklığı ve kuraklığı artırır. Kış ayı soğuk olmasına rağmen sıcaklık 0 derecenin altına düşmez. En fazla yağış kış mevsimindedir.

- Karasal iklimin bitki örtüsü ilkbahar yağışları ile yeşeren yaz kuraklığı ile kuruyan bozkırlardır.

M. BUĞRA ARSLAN
SEYYİT TAHA İMAM HATİP ORTAOKULU
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ

HAKKARİ 2016